

Skriftsteder og film

- et studiemateriale fra Kirke og Film

Revideret udgave, maj 2011

Redigeret af cand. theol. Louise Keiniche Rasmussen

Hermed fremlægges den samlede, reviderede udgave af vor oversigt over bibelske skriftsteder og deres pendanter eller citater i moderne film. Det er tanken at udbygge denne oversigt over skriftsteder og film, efterhånden som vi modtager flere eksempler. Forslag er velkomne! Ideen er, at oversigten senere skal opstilles efter både skriftsteder og alfabetisk efter filmtitler.

"The Passion of the Christ", Mel Gibsons meget omtalte Jesusfilm, indledes med et gammel-testamentligt citat fra Esajas' Bog: "He was wounded for our transgressions, crushed for our iniquities; by His wounds we are healed." (Es. 53,5). Det er måske ikke så overraskende, at en film der meget eksplicit refererer til bibelske personer og fortællinger, også flittigt inddrager skriftsteder, men i dette tilfælde er det altså en meget sigende passage fra Det gamle Testamente i en fortælling, der bygger på Det nye Testamente. Men mange andre film inddrager også skriftsteder i deres fortælling, og på denne måde opstå nogle nye, måske overraskende, vinkler både på filmen og bibelteksten.

Skriftsted/ Hændelse	Film	Scene	Kommentar
Sl. 2	Løvernes Konge	Simba ser sin fars (Mufasa) genspejling i himlen.	Disney bruger forskellige scener med kristent/religiøst snit. De fleste gange er det kun brugt som inspiration.
Lk. 1,26-38 Ærkeenglen Gabriel og Jomfru Maria	Terminator	Kyle og Sarah sidder under en bro, og Kyle "profeterer", at Sarah skal føde søn John	Jesushistorien er forbillede for Terminatorfilmene. Filmene bliver på den måde en parallelfortælling til Jesushistorien.

1. Sam. 13-16 Salvingen af David	Løvernes Konge	Simba salves i starten af filmen, inden han vises frem for alle dyrene.	Disney bruger forskellige scener med kristent/religiøst snit. De fleste gange er det kun brugt som inspiration.
Jhs. 10,30-37 Den barmhjertige samaritan	Breaking The Waves	Scenen umiddelbart efter børnene har kastet sten efter Bess	Dodo hjælper Bess til forskel fra præsten. Sætter streg under, hvem der er Bess' næste.
Jhs. 8,2-11 Kvinden grebet i hor	Breaking The Waves	Børnene kaster sten efter Bess	Menigheden repræsenteret ved børnene har misforstået evangeliet. De er ikke syndfri, men kaster alligevel sten.
Lk. 22,14-20 Nadveren	Babettes gæstebud	Tema i hele filmen	Gabriel Axel laver en parallelfortælling om nadveren. Vægten er på fællesskabelementet.
Åb. 9,13-19 De fire apokalyptiske riddere	Terminator II: Dommedag	Prologen med fire brændende legepladsheste	Dommedag beskrives med termer fra de kristne forestillinger om Dommedag.
Jhs. 10,30-37 Den barmhjertige samaritan	Manden uden fortid	Da manden ligger kvæstet ved havnen, er det de udstødte børn fra skurvognene, der hjælper – Det officielle hospital kan ikke hjælpe.	Filmen udfolder næstekærlighedsbegrebet og bruger lignelsen til at vise, at det i dette tilfælde er udstødte, der er mandens næste og ikke dem, som man regnede med.
Mt. 27,20-26 Jesus og Barabbas for folket	Den grønne mil	Da John Coffey henrettes, slipper en dobbelt barnemorder fri.	John Coffey (J.C) er en Jesusfigur, og filmen har flere lighedspunkter med Jesushistorien.
Mt. 27,24 Pilatus vasker sine hænder	Sophie Scholl – de sidste dage	Efter et indledende forhør vasker forhørslederen sine hænder.	En symbolsk måde at vise, at Sophie Scholl ikke er skyldig i anklagerne – i hvert fald ikke på den måde, hvorpå de fremlægges.
Jhs. 11,1-44 Opvækkelsen af Lazarus	Den grønne mil	John Coffey suger en kræftsvulst ud af en dødssyg kvinde.	John Coffey (J.C) er en Jesusfigur, og filmen har flere lighedspkt. m. Jesushistorien.

Mt. 21,1-9 Indtoget i Jerusalem/ palmesøndag	En nævefuld dollars	Manden uden navn rider ind i byen på et æsel.	Instruktøren S. Leone bruger skriftsteder som ironiske indslag.
Mt. 6,5-15 Fadervor	Forbrydelser	Kate kommer til fængselspræsten Anna for at lære at bede. Anna starter med Fadervor, men stopper ved: Forlad os vores ...	Anna kan ikke tilgive Kate, at hun forlod sit spædbarn. Anna kan derfor ikke fuldføre sætningen hverken i bønnen eller i virkeligheden.
Mt. 26, 47-56 Judas overgiver Jesus til jøderne	Rambo II	Rambo er flygtet fra lejren med en krigsfange, da opsamlingshelikopter en pludselig vender om efter ordre fra indsatslederen.	Rambo II er groft sagt skåret over samme begivenheder som Jesu lidelseshistorie: 1) Udstødelse 2) Udvælgelse 3) <i>Ofring: forrådelse/lidelse</i> 4) Genopstandelse
Jhs. 19,17-37 Jesu død	Rambo II	Rambo er taget til fange og hænger kun iført et lændeklæde med armene bundet til et åg. Her får han skåret en ige i siden af.	Rambo II er groft sagt skåret over samme begivenheder som Jesu lidelseshistorie: 1) Udstødelse 2) Udvælgelse 3) <i>Ofring: forrådelse/lidelse</i> 4) Genopstandelse
Mt. 28,1-20 Jesu opstandelse fra de døde	Rambo II	Rambo er blevet forhørt, slået og på det nærmeste korsfæstet til en metalramme, og han sidder nu nedbøjet foran radioen. En amerikansk krigsfange har "forudsagt" hans død. Men så får Rambo med et kræfterne tilbage og vender på det nærmeste tilbage fra de døde.	Rambo II er groft sagt skåret over samme begivenheder som Jesu lidelseshistorie: 1) Udstødelse 2) Udvælgelse 3) <i>Ofring: forrådelse/lidelse</i> 4) <i>Genopstandelse</i>

Mt. 2, 1-15 Juleevangeliet	Children Of Men	Et nyfødt barn er udset til at frelse menneskeheden fra undergangen, men fremtidssamfundets magthavere søger at få kontrol over det.	En dommedagsfilm med bibelske undertoner.
Dan. 12,2 Forestilling om de sidste tider	Night Of The Living Dead	De døde stiger op ad gravene.	George Romero bruger til en vis grad bibelske forestillinger for at illustrere dommedag.
2. Mos. 14,21 Moses skiller det røde hav	Bruce den almægtige	På kaffebaren skiller Bruce tomatsuppen, ligesom Moses skilte det røde hav.	Bruce – den almægtige er en film, der med komediens midler i bogstaveligste forstand hiver Gud ned på jorden.
Mt. 25,40 Hvad du har gjort mod en af mine mindste...	Bruce den almægtige	En af de hjemløse viser sig at være Gud i forklædning.	Bruce – den almægtige er en film, der med komediens midler i bogstaveligste forstand hiver Gud ned på jorden.
Mt. 6,10a Komme dit rige	Bruce den almægtige	Den hjemløse, der viser sig at være Gud, bærer på et skilt, hvor der står: Thy Kingdump come.	Bruce vil kun lade sig egen vilje ske, og så bliver "riget" til en losseplads.
1. Mos. 22,1-19	Ringenes Herre I	Fællesskabet er på vej over et bjerg, men dette får Saruman hindret dem i. Derfor bliver fællesskabet tvunget til at gå gennem "The Mines of Moria".	Moria er det bjerg, hvor Abraham skal ofre Isak, og betyder samtidig, at Gud ser alt. Men i filmen bliver de tvunget ned under bjerget i de dybe miner. De er altså et sted, hvor Gud ikke kan se, hvad der sker - og dermed bliver minerne mere uhyggelige og skræmmende. Her i underverdenen er der noget andet der lurar i mørket, nemlig balroggen.
Mt. 27,17-29 Nadveren	I Am Legend	Forskeren Robert Nevilles blod gør ham immun og kan måske udvikles til frelsende vaccine for alle,	Igen en dommedagsfilm, der henter inspiration fra Biblen for at videregive en forestilling om Jordens undergang - Jordens sidste tider.

Mt. 20,28 Mt. 27, 4 Jesus døde uskyldig på korset.	Heksen, løven og garderobeskabet	"Behold the Great Lion" siger den onde Dronning Jadis, da Aslan kommer frem til stenbordet for at lade sig ofre for den uskyldige.	Her er det tydeligt, at Aslan er en Kristustransfiguration.
Højsangen, 4, v.11	Den enfoldige morder	I begyndelsen af filmen er Sven og Anna på flugt. Sven har nu en "indre" monolog med en blanding af Højsangens tekst og hans egne ord, og han læser desuden verset op for hende.	Sven bruger bibelverset til at erklære Anna sin (platoniske) kærlighed.
Åb. 10, v.1-11	Den enfoldige morder	Sven læser ofte i Biblen. Hver gang han læser disse ord, får han et syn med tre engle.	Englene kan dels fortolkes som frelsende og trøstende væsner, men også som Guds straffende sendebud. Til sidst fremstår de som hjælpere.
Åb. 14, v.16-20	Den enfoldige morder	Sven flygter til en familie med en handikappet datter (Anna), som han læser op fra Biblen for.	Dette skriftsted viser det stikmodsatte af Højsangen og varsler ikke godt for handlingen.
Esajas kap. 52-23	Den enfoldige morder	I slutningen af filmen er det Anna, der læser op for Sven i det skjulested, hvor de også sad i starten.	Anna læser fra Esajas Bog, som er Gammel Testaments varsel om kommende tider – dem, der netop sker fyldest i Åbenbaringen
Præd. 7,13 (Hvem kan gøre det lige, som han har gjort krumt?)	Gattaca	Filmen begynder med skriftstedet, der efterfølges af: "Ikke alene tror jeg, vi vil pille ved Moder Jord – jeg tror, Moder ønsker det" (Willard. Gaylin)	Filmen er dermed sat ind i en spænding mellem Guds magt/mening med skaberværket og menneskets magt/-ændring af skaberværket.

Luk. 15,11-32 Den fortabte søn	En kort, en lang	Jacob er til middag hos sine forældre med sin nye kvindelige kæreste. Faderen siger, at moderen har slagtet fedekalven.	Jacob er ikke længere fortabt i moderens øjne, da han ikke længere på papiret er homoseksuel.
Sal. 23,4 Den nye oversættelse af: Når jeg end vandrer i Dødens skyggedal	Titanic	Skibet er på vej til at synke, da en mand langsomt gående udtaler ordene.	Jack svarer hånligt og viser, at han er en handlingens mand. Men skriftstedet udtaler, hvad der sker: De går i Dødens skygge.
Joh. 19,30 "Det er fuldbragt"	Matrix Revolutions	I slutningen af filmen lyder det med tordenrøst: "It's done!"	Matrix er spækket med kristne symboler og referencer til Biblen. Nogle mener, det viser en moderne frelseshistorie.
Matt. 26,23 Nadver	The Matrix	Cypher (Judas) og Neo (Jesus) drikker af samme drik, og scenen efterfølges af en anden scene, hvor Cypher mødes med en agent for at forråde sine tidligere venner.	Matrix er spækket med kristne symboler og referencer til Biblen. Nogle mener, det viser en moderne frelseshistorie.
Joh. 1,1	Matrix I-III	Neo sejler på et skib, der hedder Logos.	Logos betyder ord, og her sker en sammensmeltning af filmens Jesus-transfiguration og Logos (Ordet).
Åb.	The Matrix	Figuren Apoc	Leder tankerne i retning af, at der er tale om et apokalyptisk dommedagsdrama.
Johannes Døber	The Matrix	Morfeus får Neo ud af computersimulationen. Derefter skyldes Neo ud i et beskidt afløb for endelig at blive reddet og løftet op i Morfeus' fartøj.	Morfeus er en slags Johannes Døberen, der udbreder troen på Neo (Jesus) og forbereder hans virke. Scenen kan tolkes som Jesu dåb.
Dan. 2,03	The Matrix	DA203: nr.-plade på Trinity og Morfeus' bil.	

Mar. 3,11	The Matrix	Morfeus' luftpude fartøj har indskriften: MARK III no. 11	Morfeus udbreder "troen" på, at Neo er Guds søn/frelseskikkelsen
Sal. 139,2ff.	The Truman Show	Sejlet på det skib, som Truman sejler væk i til sidst, bærer tallet 139.	Salmen beskriver, hvor godt Gud kender hvert enkelt menneske. Det både passer og står i kontrast til Christof, der godt nok kender Truman særdeles godt, men som Truman siger: "You never had a camera in my head!"
Sal. 139,5			Christof lægger hånden på Trumans (skærm-)ansigt, mens han sover. Her ligner han Gud.
Sal. 139,12			I dette vers skriver salmisten:".. så er mørket ikke mørke for dig, natten er lys som dagen, mørket er som lyset". Igen en kontrast til Christof, der blev nødt til at "tænde" lyset for at finde den forsvundne Truman.
Sal. 139, 16			Selv i livmoderen blev Truman overvåget af et kamera = Gud overvåger mennesker fra det er i livmoderen.
Matth. 2,1-18 De vise mænd trekonger	E.T	Lige da E.T. kommer til jorden, jages han af et forskerhold, der sandsynligvis ønsker at skade ham.	E.T. har mange underliggende paralleller til Kristushistorien. Her er der ikke tre vise mænd, men tre børn, der hjælper E.T. med at undslippe forfølgerne. Gaverne er slik, en baseball og pizza.
Matth. 18.3 Den største i Himmeriget er barnet	E.T	Elliot siger til Gertie: "De voksne kan ikke se ham – kun små børn kan se ham"	En understregning af E.T. som en Kristushistorie.
Joh. 20,18 Maria Magdalene: "Jeg har set Herren"	E.T.	Død E.T. lægges i kiste. Læg på, og hans hjerte igen rødt.	Jesu opstandelse vist i et rumvæsens skikkelse.

Matt. 28,20 "Jeg er med jer alle dage indtil verdens ende" + evt. Rom. 12,2: ...men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes...	E.T.	E.T. tager afsked med Elliot ved at pege på hans pande og sige: "Jeg er lige her".	Jesus er med os alle dage, og han er ikke kun i vores hjerte, men også i vores sind.
Luk. 23,28 "Dræb ham, sæt Barabbas fri"	Amistad	Cinque er taget til fanget og står over for en kæmpe menneskemængde.	Senere bliver denne scene sammenlignet med fortællingen om Jesus og Barabbas, hvor mængden vil have Barabbas sat fri.
Jesu korsfæstelse, opstandelse, dommedag.	Amistad	Cinque får med blodige hænder et søm hevet op af skibets bund, får taget sine lænker af og overtager skibet.	Blodige hænder og et søm kan tolkes som korsfæstelse. Dette fører til en opstandelse (=slaverne kommer op fra skibets bund), hvorefter Dommedag følger for de hvide slavehandlere.
Rom. 3,28: "For vi mener, at et menneske gøres retfærdigt ved tro, uden lovgerninger".	Gattaca	I slutningen lige inden rumrejsen skal Vincent give en urinprøve, der viser, at han ikke er "gyldig". Lægen ændrer imidlertid hans "ugyldighed" til "gyldig"	I det første billede, hvor han er "ugyldig" vises et kors i øverste højre hjørne – i det "gyldige" billede er der et 8-tal: evigheds symbol. Lægen er en slags Gud-figur, der lader ham slippe igennem af nåde, ikke pga. hans handlinger.
Åb. 16,13: Den uhellige treenighed: Dragen, dyret og den falske profet	Superman	Filmen begynder på planeten Krypton, som nu er bestemt til destruktion. Her er tre udstødte kriminelle.	Superman kan ses som en Jesus-transfiguration med mange bibelske paralleller. Her er det den uhellige treenighed, der filmgøres.
Treenigheden	Superman	Kal-El bliver sendt til jorden for at undslippe destruktoren.	Jor-El (Faderen) Kal-El (sønnen) og moderen (Helligånden) er familien på Krypton og samtidig et billede på Treenigheden. EL er det hebraiske ord for Gud.
Matt. 2,2	Superman	Kal-El sendes til jorden i et stjernelignende rumskib.	Jesu fødsel bliver bekendtgjort med en stjerne, som her efterlignes med et rumskib.

Matt. 1,23 Jomfrufødsel	Superman	Kal-El bliver fundet i et livmoderlignende krater.	Superman får på den måde en jordisk mor, men ingen jordisk far.
Matt. 1,23 "Gud med os"	Superman	Kal-EL har både en himmelsk oprindelse og en jordisk familie. Mor Martha = Maria – Far John = Josef.	Han har også to identiteter: Clark Kent og Superman.
Matt. 4,8-10 Fristelsen i ørkenen.	Superman	Lex Luther = Lucifer frister Superman med et verdsligt rige.	Endnu et element i Jesustransfigurationen.
Jesu korsfæstelse	Superman	Lex Luther giver Superman et stykke kryptonit om halsen og hans styrke forsvinder.	Kristne bærer et kors om halsen til minde om Jesu korsfæstelse. Her får Superman i stedet for et stykke kryptonit.
Jesu gravlæggelse + Rom. 6,4: "Vi blev altså begravet sammen med ham ved dåben til døden" + Jesu opstandelse	Superman	Superman lægges i en "vandgrav", men lever op igen.	Korsfæstet, død og begravet...og så opstanden fra de døde vises her.
1. Kor. 15,45: Jesus som den sidste Adam.	Superman	Opstandelse bliver bevidnet af en kvinde Eva.	Igen paralleller til den bibelske Jesushistorie.
Luk 24,50-53	Superman	Superman stiger til himmels.	Kristi Himmelfart.
Mark. 13,35 Våg derfor, for I ved ikke, hvornår husets herre kommer...	En verden udenfor (Shawshank Redemption)	Fængselsinspektør Norton kommer og inspicerer Andys celle. Andy læser i Biblen og bliver spurgt, hvad hans yndlingsskriftsted er.	I Wardens hænder bliver alting tvetydigt. Han forstår ikke, at Andy mener skriftstedet meget bogstaveligt: Andy våger, så han altid er parat til en inspektion – stenhammeren ligger således i Biblen.
2. Mosebog Exodus: Udvandringen fra Ægypten.	En verden udenfor (Shawshank Redemption)	Andy giver sin Bibel med plads til stenhammeren til Warden. Han slår op og lander på Exodus.	Igen et tvetydigt budskab. Hentydningen til Exodus viser, at Andy går fra et fange- og slavelignende forhold til frihed uden for murene.

Joh. 8,12 Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørke...	En verden udenfor (Shawshank Redemption)	Ved inspektionen i fængslet fremgår det, at denne passage er fængselsinspektørens yndlingsskriftsted.	Igen et tvetydigt budskab. Der er ikke meget lys inden for murene. Og Nortons handlinger tåler ikke dagens lys.
De apokryfe skrifter Ekk. 21,05 (den engelske bibel) "Hans dom kommer" (og det er ret hurtigt)	En verden udenfor (Shawshank Redemption)	Et skriftsted med tilføjelse, som Nortons kone har broderet, og som hænger foran pengeskabet.	På den ene side et fromt broderet skriftsted – på den anden side den bogstavelige sandhed. For Norton er tættere på den menneskelige doms dag, end han tror.
1. Mos. 4,15: Kainsmærket	De Usynlige	Jan Thomas får brækket hånden den sidste dag i fængslet. Resten af filmen har han hånden mere eller mindre indbundet.	I kommentarsporet kalder instruktøren den brækkede arm for et kainsmærke: Jan Thomas er sat fri for fængslet = har afsonet sin straf til samfundet, men han er alligevel mærket og vil for altid blive set på som en person, der har forårsaget en lille drengs død.
Matt. 14,22-33 Jesus går på vandet	De usynlige	Præsten Anna og Jan Thomas diskuterer dette skriftsted. Jan Thomas kan ikke lide det, for som han siger: De, der tror, flyder – de, der tvivler, synker.	Viser dobbeltheden i skriftstedet. Denne dobbelthed passer i øvrigt godt til filmen, idet filmen har mange dobbelte scener (ens scener, der vises på forskl. tidspunkter i filmen, da de opleves forskelligt af forskellige personer) og f.eks. også dobbelte børn (Jens og Isak ligner hinanden til forveksling)
1. Mos. 2,15 Forbuddet om at spise af visdommens træ	The Truman Show	Det er kærligheden til Sylvia, der får Truman at bryde ud af Seaheaven.	Navne har en vis symbolik i filmen. Sylvia betyder skov eller træ, og det er kærligheden til Sylvia, der gør, at Truman bliver bevidst om den falske verden, han spiller hovedrollen i.
Matt. 26,23 Nadver	Om guder og mænd (Des hommes et des deux)	Stille måltid med et glas vin og musik af Tchaikovsky.	Natten før de hentes (og henrettes) bliver måltidet et glædes-, men også sørgmodigt måltid.